

Tips!

voor extra keuzekracht

Daniëlle Vogels, voorlichter van studiekeuzebegeleiders Wageningen University & Research

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Kijk ook eens op
studiekeuze.wur.nl

Inhoudsopgave

Hoe kun je ontdekken wat jou gelukkig maakt?

Wat is een krachtige keuze?

- Actie 1** Slim oriënteren
- Actie 2** Lijstje(s) maken van jouw eisen
- Actie 3** Je gevoel slim gebruiken
- Actie 4** Bekijken wie en wat jouw keuze beïnvloedt
- Actie 5** Bedenken welke hulp je wilt
- Actie 6** Jezelf tijd gunnen
- Actie 7** De knoop doorhakken

Hoe kun je ontdekken wat jou gelukkig maakt?

Hoi, fijn dat je dit leest. Het ultieme doel van een studiekeuze is voor elke jongere en elke ouder dat dit zorgt voor een zo gelukkig mogelijk leven. In deze gids geef ik je tips om krachtig keuzes te maken voor studie en andere lastige zaken. Ik geef ook voorbeelden van wat mij hierbij heeft geholpen.

Wat jou gelukkig maakt weet ik niet. Dat kun alleen jijzelf ontdekken; door keuzes te maken, te ervaren hoe die uitpakken en op basis daarvan nieuwe keuzes te maken. Verkeerde keuzes bestaan niet, zeggen veel mensen. Omdat je van elke beslissing iets kunt leren. Met de kennis die ik nu heb, had ik sommige wel op een andere manier willen maken. Ook hiervan geef ik voorbeelden.

Door studies, werk en persoonlijke ervaringen heb ik geleerd krachtiger keuzes te maken. Ik werd voorlichter van studiekeuzebegeleiders omdat ik ervoor wil zorgen dat zoveel mogelijk jongeren goed geïnformeerd en gemotiveerd kiezen voor studeren. Deze gids schreef ik voor jongeren, en hoop dat deze ook helpend zal zijn voor veel volwassenen.

Ik wil je niet behoeden voor 'verkeerde keuzes', maar help je graag krachtiger keuzes te maken en niet bang te zijn dat deze misschien niet opleveren wat jij hoopt. Van elke keuze kun je leren en dit brengt je bij nieuwe keuzes en kansen.

Hartelijke groet, Daniëlle Vogels

Wat is een krachtige keuze?

Om te beginnen leg ik even uit wat volgens mij een krachtige keuze is. Dit betekent niet altijd dat je de beste keuze maakt. Wat de beste was, weet je misschien ergens in de toekomst. Maar helemaal zeker is dit nooit; omdat je niet weet hoe alles gelopen zou zijn als je een andere mogelijkheid had gekozen.

De kans dat je de beste optie kiest kun je op een aantal manieren vergroten. Maar garanties krijg je helaas niet bij keuzes voor bijvoorbeeld een studie, werk, een relatie of kinderen krijgen.

Of jouw keuze krachtig is, heeft niet alleen te maken met de kans dat jij kiest waar je in de toekomst het meest blij mee zult zijn. Je maakt een krachtige keuze als je:

- Goed genoeg hebt bekeken waaruit je kunt kiezen (wat 'goed genoeg' is lees je verderop).
- Weet wie en wat invloed kunnen hebben op jouw keuze, en zelf bepaalt hoe jij dit een rol wilt laten spelen (dit vind ik zelf het lastigst).
- Gekeken hebt naar mogelijke gevolgen van jouw keuze (voor zover je die kunt overzien) en de minder leuke op de koop toe neemt.
- Het vertrouwen voelt dat jij hebt gedaan wat je kon om de juiste keuze te kunnen maken, en dat je altijd weer een nieuwe keuze kunt maken als deze niet oplevert wat je hoopte.

Hieronder zie je een rijtje acties die kunnen helpen bij het maken van een lastige keuze. In de volgende hoofdstukken geef ik daarbij uitleg, tips en voorbeelden.

In dit rijtje zit een min of meer logische volgorde. Die hoeft je niet per se aan te houden. Dat doe ik zelf ook niet altijd. En soms sla ik stappen over.

Wanneer ik welke actie onderneem, heeft te maken met de soort keuze waar het om gaat, waar ik zin in heb en waar ik verder mee bezig ben in die periode. Jij kunt zelf bepalen wat jij doet bij een keuze waar jij voor staat.

Acties die helpen bij het maken van een lastige keuze:

- 1 Slim oriënteren op de mogelijkheden (goed genoeg en niet te veel).
- 2 Lijstje(s) maken van jouw eisen (niet te kort en niet te lang).
- 3 Je gevoel slim gebruiken (maar niet alleen daarop vertrouwen).
- 4 Bekijken wie en wat jouw keuze beïnvloedt (en of je dit wel of niet wilt).
- 5 Bedenken of je hulp wil (en van wie dan).
- 6 Jezelf tijd gunnen (maar de keuze niet onnodig uitstellen).
- 7 De knoop doorhakken en doorzetten (of bijsturen).

Actie 1 Slim oriënteren

Bij sommige keuzes heb je ontzettend veel mogelijkheden. Dit is vervelend om twee redenen:

- Het kost veel tijd om je goed te verdiepen in de mogelijkheden.
- Je kunt bang zijn om een goede mogelijkheid over het hoofd te zien.

Dit zorgt ervoor dat veel scholieren weinig zin hebben om te gaan oriënteren op studies en dit niet goed genoeg doen. Gemiddeld stopt ongeveer één op de vier eerstejaars in het hoger onderwijs met de gekozen studie. De belangrijkste reden, volgens enquêtes onder studiestoppers: 'de verwachting is niet uitgekomen'.

Persoonlijk voorbeeld: Ik oriënteerde me niet goed genoeg op een studie na mijn vwo-examen. Bij een stage in het derde jaar van de studie biologie merkte ik dat ik wetenschappelijk onderzoek niet leuk vond. Hierdoor kelderde mijn motivatie en dacht aan stoppen. Dit was mentaal zwaar en had ik kunnen voorkomen door me beter te verdiepen in wat wetenschappelijk onderzoek inhoudt en wat je nog meer kunt doen met deze studie.

Een overvloed aan mogelijkheden kan ook zorgen voor uitstel van de keuze. Ruim de helft van de jongeren die een tussenjaar nemen doet dit vanwege twijfel over de studiekeuze. Maar dit zorgt niet zomaar voor een betere keuze.

TIPS om dit makkelijker te maken:

- Zoek niet in het wilde weg op internet. Door te klikken op links die je aandacht trekken, besteed je al snel een heleboel tijd aan het lezen van informatie waar je min of meer toevallig terechtkomt. Dit zorgt voor

weinig structuur in het keuzeproces en kan ervoor zorgen dat je door de bomen het bos niet meer ziet.

- Gebruik een goede vergelijkingssite. Op studiekeuze123.nl, dat wordt gefinancierd door de overheid, staan alle studies in het hoger onderwijs en je kunt ze met elkaar vergelijken. Om makkelijk en goed te kunnen vergelijken is het handig om een lijstje te hebben van dingen die voor jou belangrijk zijn. Hoe je dat kunt maken, lees je in het volgende hoofdstuk.
- Weet waarnaar je op zoek bent als je op pad gaat. Een open dag van een onderwijsinstelling bezoeken kost veel tijd en kan weinig opleveren als je niet weet welke informatie voor jou belangrijk is. Goed voorbereiden van een open dag is daarom nuttig.
- Voor een krachtige keuze is het nodig om iets in het echt te kunnen zien of ervaren. Of jij je thuis voelt op een campus en tussen je medestudenten is belangrijk voor een fijne studietijd en voor jouw kans op studietoets. Daarom is het nuttig om verschillende open dagen te bezoeken.
- Meeloopdagen en proefstuderen laten je nog beter ervaren hoe het is om een bepaalde studie te volgen. Blijf je twijfelen en kom je in tijdnood, dan kan het slimmer zijn om hieraan tijd te besteden in plaats van nog meer open dagen bezoeken. Veel informatie die je daar krijgt kun je ook vinden op internet, en via websites van onderwijsinstellingen kun je ook vragen stellen aan studenten.
- Heb jij al echt goed georiënteerd en blijf je twijfelen omdat je vreest dat er misschien een betere mogelijkheid is die je nog niet bent tegengekomen? Vraag je dan af of verder zoeken nog zin heeft. Blijven zoeken naar informatie kan twijfels versterken. Andere acties in deze gids kunnen dan beter helpen.

Actie 2 Lijstje(s) maken van jouw eisen

Je keuzeproces gaat sneller en wordt krachtiger door een lijstje met een paar duidelijke eisen of wensen te maken en die een rangorde te geven.

Bij het kiezen van bijvoorbeeld een vakantie is de belangrijkste eis meestal de datum van de heen- en terugreis. Daarna kijken de meeste mensen naar de kans op goed weer op de plek van bestemming. Maar misschien is voor jou belangrijker wat je daar kunt doen of hoe het landschap eruit ziet.

Een ranglijstje van eisen helpt om sneller en beter te zoeken. Bijvoorbeeld door op basis hiervan zoekfilters in te stellen op websites. Bovendien kan dit helpen om makkelijker de knoop door te hakken.

Persoonlijk voorbeeld: In de jaren dat ik als freelance journaliste vooral jongeren interviewde, werd ik twee keer gevraagd voor een vaste baan. Hoewel die banen leuk leken en ik meer financiële zekerheid fijn had gevonden, koos ik ervoor om te blijven freelancen. Die keuze vond ik niet heel moeilijk. Omdat ik toen naar mijn idee genoeg spaargeld had en financiële zekerheid lager op mijn lijstje staat dan de inhoud van mijn werk en wat ik daarmee kan betekenen.

TIPS om dit makkelijker te maken:

Maak jouw lijst niet te lang. Hoe meer eisen je hebt, hoe minder opties hieraan voldoen. Dan kun je lang blijven zoeken naar bijvoorbeeld een reis. Om een krachtige keuze te kunnen maken, werkt een korte lijst met wat voor jou het allerbelangrijkst is het beste.

- Hoe kun je te weten te komen wat voor jou het belangrijkste is? Soms hoef je daar niets voor te doen en weet je het gewoon. Maar vaak is dit

niet zo duidelijk. En je kunt je hierin vergissen. Veel mensen die bijna doodgaan, vinden dat ze te weinig hebben geprobeerd hun dromen te realiseren en te weinig tijd met familie en vrienden hebben doorgebracht.

- Bij het maken van keuzes voor later kan het helpen je voor te stellen dat je over ongeveer vijf of tien jaar doodgaat. Wat wil jij dan hebben gedaan en betekend? Daarop kun jij jouw keuzes afstemmen.
- Wat bovenaan je wensenlijst staat, kan in de loop van je leven veranderen. Daarom – en omdat je niet weet hoe lang je zult leven – heeft heel ver vooruit kijken geen zin. Dit geldt ook voor het maken van een studiekeuze. Ben niet bang dat je met die keuze de rest van je loopbaan vastlegt. Deze kun je bijsturen met keuzes die je tijdens en na je studie(s) maakt.
- Zelf werk ik graag met twee lijstjes; één met wat ik over enkele maanden en jaren wil bereiken en één met wat ik die dag of week wil doen. Elke week doe ik dingen van beide lijstjes. Zo kan ik werken aan mijn toekomst en daarvoor ook dingen doen die ik niet echt leuk vind en toch nu genieten.

Persoonlijk voorbeeld: Ik was 39 jaar toen ik voor mijn opleiding tot jongerencoach moest kijken naar de keuzes die ik tot dan toe in mijn leven had gemaakt; hoe ik die maakte en waarom op die manier. Tot mijn verrassing ging ik toen inzien dat dit alles te maken heeft met het feit dat ik bijna doodging bij een ernstig ongeluk toen ik 12 jaar oud was. Daardoor heb ik ervaren dat het leven onverwacht snel afgelopen kan zijn. Ik denk dat ik hierdoor extra veel nadenk over wat ik belangrijk vind en dat dit mij helpt om te durven kiezen voor onzekere, en in mijn omgeving minder gebruikelijke, opties.

Actie 3 Je gevoel slim gebruiken

Om een krachtige keuze te kunnen maken, heb je vertrouwen nodig. Vertrouwen dat jij hebt gedaan wat je kon om goed te kiezen. En vertrouwen dat je altijd weer een nieuwe keuze kunt maken, die nieuwe kansen geeft.

Vertrouwen is een gevoel. Je gevoel kan daarom helpen om krachtig keuzes te maken. Vind je het woord 'gevoel' zweverig? Misschien vind je het dan interessant om te weten dat veel leiders bij het nemen van besluiten hun gevoel gebruiken en veel geld besteden aan cursussen om hierin beter te worden. Je maakt natuurlijk geen krachtige keuze als je op je gevoel afgaat zonder ook je verstand te gebruiken. Goed oriënteren en nadenken over wat jij belangrijk vindt zijn hiervoor onmisbaar.

TIP: Wat hiervoor bij mij vaak goed werkt, is de keuze een tijdje laten sudderen en ondertussen andere dingen doen. In die periode denk ik af en toe aan een van de mogelijkheden en let dan op of ik daarbij een blij gevoel krijg. Of een ander gevoel. Dit herhaal ik een paar keer.

Lijken alle opties even verstandig, dan kies ik simpelweg wat mij het beste gevoel geeft. Omdat ik dat blijkbaar het allerliefst wil. Tenminste, als ik mijn gevoel goed begrijp. Waarom ik me hierin soms vergis, lees je in het volgende hoofdstuk. Over de optimale suddertijd van een keuze meer in hoofdstuk 6.

Actie 4 **Bekijken wie en wat jouw keuze beïnvloedt**

Elke keuze wordt beïnvloed. Ook een krachtige. Zelfs als je niet luistert naar adviezen en denkt dat jij je nergens door laat beïnvloeden, gebeurt dit; omdat wat jij wilt voortkomt uit wie jij bent. Jij bent gevormd door onder meer de erfelijke eigenschappen die jij van jouw ouders kreeg, de manier waarop je bent opgevoed en de omgeving waarin jij opgroeide.

Voor een krachtige keuze is nodig dat jij weet waardoor deze kan worden beïnvloed en zelf bepaalt hoe jij dit een rol wilt laten spelen. Vaak zijn er meer invloeden dan je denkt. Veel mensen die achteraf spijt krijgen van een keuze vinden het jammer dat ze niet hebben gekozen voor iets dat ze écht zelf wilden, en zich hebben laten beïnvloeden door wie of wat dan ook. Omdat ze niet tegen adviezen of meningen van anderen in durfden te gaan, of omdat ze niet in de gaten hadden dat ze kozen voor iets wat ze niet echt zelf wilden.

Persoonlijk voorbeeld: Ruim een jaar lang probeerde ik ervoor te zorgen dat er een wetenschappelijk onderzoek zou komen naar effecten van verschillende invullingen van een tussenjaar op jongeren. Heel wat uren onbetaalde tijd was ik bezig om dit voor elkaar te krijgen. Toen ik in de gaten kreeg hoe lastig hiervoor financiering te vinden was, ging ik denken over waarom ik dit eigenlijk wilde. Was dit omdat mij dit leuk en nuttig leek en dit bij mij paste? Ik vond het behoorlijk lastig om aan mezelf toe te geven dat dit niet waar was. Pas toen ik hier eerlijk naar durfde kijken, zag ik in dat ik verwachtte dat anderen mij meer zouden waarderen als ik met zo'n onderzoek bezig was. Niemand had dat ooit tegen mij gezegd. Dit dacht ik doordat wetenschappelijk onderzoek van groot belang wordt geacht in mijn omgeving. Door hierover na te denken, besepte ik wat ik eigenlijk wilde: ervoor zorgen dat scholen meer aandacht aan de optie van een tussenjaar zouden gaan besteden in het kader van loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Dit maakte dat ik er toen voor koos om het TussenjaarKenniscentrum op te richten.

Je kunt zonder dat je het beseft kiezen voor iets wat je niet echt wilt. Een goed gevoel wordt namelijk niet alleen veroorzaakt doordat je iets graag wilt, maar het kan je ook een goed gevoel geven om te voldoen aan wensen of verwachtingen van anderen. Zo kan het gebeuren dat je iets kiest waarvan je denkt dat je het zelf wilt, omdat dit je een goed gevoel geeft. Terwijl je eigenlijk diep van binnen iets anders wilt.

TIP: Om te kunnen ontdekken wat jou beïnvloedt: trek je even niks aan van de realiteit en droom over wat je zou kiezen als alles zou kunnen en het niemand iets zou uitmaken wat jij kiest. Probeer je zo goed en gedetailleerd mogelijk voor te stellen wat je dan zou doen. Schrijf dat op of maak er een tekening van.

Denk daarna over welke redenen je allemaal hebt om niet voor jouw droom te kiezen. Dat zijn alle dingen die jouw keuze beïnvloeden. Vaak zijn dit dingen die je zelf denkt: bijvoorbeeld dat het niet gaat lukken, of dat anderen wat jij wilt niet goed, leuk of verstandig zullen vinden.

Bekijk vervolgens of de dingen die jou tegenhouden om voor jouw droom te kiezen ook echt kunnen kloppen. Dat je nu niet genoeg geld hebt, wil natuurlijk niet zeggen dat jij dit ook in de toekomst nooit zult kunnen betalen. Misschien lijkt het logisch dat dit jou niet gaat lukken. Maar hoe zeker weet je dit, als je het nog niet hebt geprobeerd?

Denk jij dat anderen jouw droom niet goed, leuk of verstandig zullen vinden? Probeer hier dan met hen over te praten. Misschien kijken zij er toch anders naar dan jij denkt, of brengen zij je onverwacht op ideeën die jou helpen richting jouw droom. Vertellen ze dat zij jouw wens inderdaad afkeuren, zoals jij al vreesde, dan weet je in elk geval zeker dat jij je niet laat beïnvloeden door iets wat in jouw hoofd zat en niet klopte.

Weet je wat jouw keuze allemaal kan beïnvloeden, dan kun je gaan bekijken welke rol jij dit wilt laten spelen. Dit is meestal niet makkelijk en vergt lef. Het is aan jou of jij wat anderen vinden van invloed wilt laten zijn op jouw keuze, en of jij ondanks onzekerheden en risico's wilt proberen om jouw droom te realiseren.

Dit alles maakt een keuze misschien niet makkelijker, maar zorgt er wel voor dat je deze krachtiger maakt. Dat is fijn omdat je hierdoor beter kunt omgaan met eventuele vervelende gevolgen. Hierover meer in [hoofdstuk 7](#).

Actie 5 Bedenken welke hulp je wilt

Hulp kan fijn zijn en soms ook nodig bij het maken van een lastige keuze. Maar let op welke hulp jij wilt accepteren.

Persoonlijk voorbeeld: Bij de aanschaf van apparaten laat ik mij graag helpen door mijn levenspartner. Hij vindt het minder vervelend dan ik om zich te verdiepen in welke types er zijn. Zo hoef ik minder tijd te besteden aan iets wat ik super vervelend vind. Het enige wat ik doe is een lijstje van eisen maken, zodat mijn vriend weet hoeveel het ongeveer mag kosten en wat het apparaat moet kunnen.

Vind jij het lastig of vervelend om een studiekeuze te maken? Dan lijkt het misschien fijn om als jij alleen vragen hoeft te beantwoorden en een lijstje krijgt van de meest bij jou passende studies. Veel studiekeuzetests en sommige studiekeuzecoaches werken zo.

Dit lijkt op hoe ik mij door mijn vriend laat helpen bij keuzes voor apparaten. Maar als het om een studiekeuze gaat, vind ik dit niet slim. Want als je de mogelijkheden niet zelf goed bekijkt, en niet zelf goed nadenkt en bepaalt wat jouw eisen zijn, geef je een deel van jouw keuzekracht weg.

Bij het kopen van apparaten vind ik het niet erg om de keuze voor een deel aan mijn vriend over te laten, omdat ik hieraan weinig belang hecht. Maar keuzes die een grote impact hebben op mijn leven, wil ik zoveel mogelijk op eigen kracht maken. Hierbij wil ik zelf bepalen wat ik belangrijk vind, en waarmee en met wie ik rekening wil houden.

Toch vind ik sommige hulp hierbij wel fijn. Een goede coach kan helpen zonder advies te geven; door goed naar jou te luisteren, nuttige informatie te geven die je kunt gebruiken zoals jij dat wilt, en vragen te stellen over jouw keuze. Vragen die je hierover aan het denken zetten op een manier die ervoor zorgt dat jij nieuwe inzichten krijgt. Sommige mensen kunnen dit zonder dat ze een opleiding tot coach hebben gevolgd.

Persoonlijk voorbeeld: bij keuzes die ik belangrijk en lastig vind laat ik mij graag helpen door mijn moeder. De belangrijkste vraag die zij mij tot nu toe stelde was: 'Wat houdt jou tegen om ontslag te nemen?' Ik was toen 28 jaar en had een vaste, goed betaalde baan met mooie vooruitzichten. Hoewel ik dit leuk vond, had ik om een paar redenen sterke twijfels of ik hiermee wilde doorgaan. Ik zat hier erg mee en kwam er niet uit. Door de vraag die mijn moeder stelde, kreeg ik het inzicht dat ik vooral twijfelde over ontslag nemen omdat ik dacht dat andere mensen dit gek en onverstandig zouden vinden. Mijn moeder gaf hierover geen advies, maar hielp mij met haar vraag wel om de knoop door te hakken.

Een advies van mijn moeder dat mij soms helpt, is hulp vragen van 'boven'. 'Lief universum, help mij om het goede te kiezen en te doen', vraag ik dan in gedachten. Mij geeft dit extra vertrouwen. Als je in Allah of in God gelooft zou je dat ook aan hem/haar kunnen vragen.

Twee andere adviezen die mijn moeder mij meer dan eens gaf: 'luister goed naar je gevoel' en 'geef het tijd'. Hiermee stuurde zij mijn keuzes niet, maar hielp wel ze krachtiger te maken. Omdat ik van nature geneigd ben vooral mijn verstand te gebruiken en ongeduldig ben, wat kan zorgen voor overhaaste beslissingen.

Actie 6 Jezelf tijd gunnen

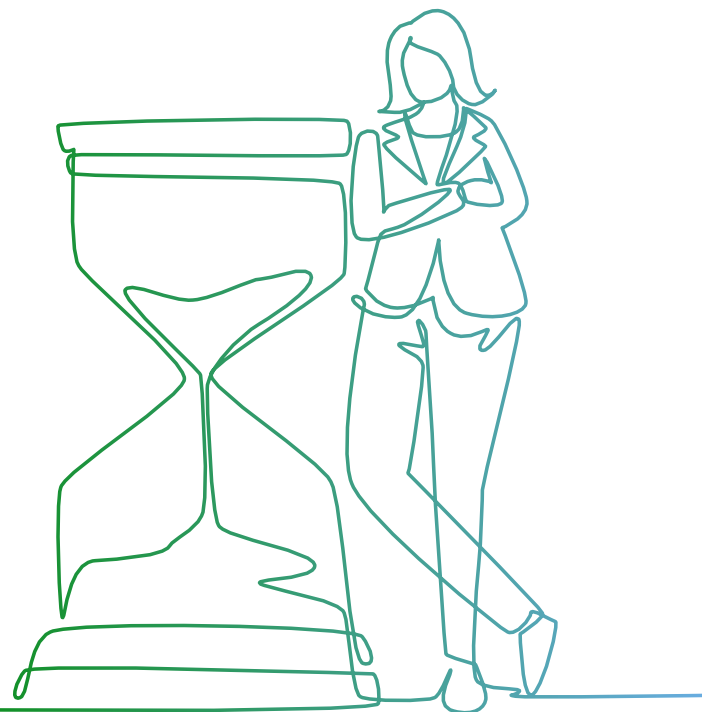
Een keuze een tijdje laten sudderen kan ervoor zorgen dat je hem krachtiger maakt. Die tijd kun je nuttig gebruiken door meer informatie te verzamelen, er met mensen over te praten, erover na te denken en duidelijker te gaan voelen wat je wilt.

Je even niet bezighouden met de keuze kan ook nuttig zijn. Soms krijg je juist dan ineens inzichten of ideeën die je een stuk verder brengen. Zoals grote uitvinders die een eureka-moment hadden terwijl ze met iets anders bezig waren.

Maar let op: uitstel kan ervoor zorgen dat je onbedoeld toch een keuze maakt. Weet je niet of je kinderen wilt, dan kun je doorgaan met anti-conceptie. Ben je een vrouw en ga je hiermee door tot je geen kinderen meer kunt krijgen, dan heb je zonder de knoop door te hakken toch een keuze gemaakt.

Beëindig je een relatie niet omdat je het lastig vindt om die knoop door te hakken, dan denk je misschien dat je geen keuze maakt. Maar eigenlijk kies je ervoor om door te gaan met die relatie.

Persoonlijk voorbeeld: Toen ik 21 jaar was, maakte ik het uit met een jongen met wie ik vijf jaar verking had. Omdat wij weinig ruzies hadden en ik hem niet graag verdrietig maakte, vond ik het lastig om die knoop door te hakken. Daarna wilde ik dat ik dit eerder had gedaan. Omdat het verdriet voor hem dan misschien minder groot was geweest, en ik in de jaren daarvoor graag meer vrijheid had gehad.

TIP: Wil je weten wanneer een keuze lang genoeg heeft gesudderd en of je onnodig uitstelt? Kijk dan of je nog meer informatie kunt verzamelen die helpt om deze keuze krachtiger te maken. Is dit niet het geval, let dan op of je gedachten en gevoelens hierover nog sterk veranderen. Is dat ook niet het geval, dan is langer sudderen niet nodig.

Actie 7 De knoop doorhakken

Elke keuze heeft gevolgen. Nadenken over welke dat kunnen zijn is niet alleen slim omdat het ellende kan voorkomen. Dit kan de keuze ook makkelijker en krachtiger maken.

Persoonlijk voorbeeld: Toen ik ervoor koos het TussenjaarKenniscentrum te gaan oprichten, was mijn 'worst case scenario' dat mijn spaargeld zou opraken; omdat ik hieraan al mijn werktijd ging besteden, hiervoor niet werd betaald en niet wist wanneer en wat ik hiermee zou gaan verdienen. Mijn plan voor als dit scenario zou uitkomen; betaald werk zoeken. Een jaar of drie later zocht ik schoonmaakwerk. Mijn spaargeld was bijna op en ik wilde niet stoppen met de ontwikkeling van het kenniscentrum. Naast mijn werk daarvoor leek schoonmaken het handigst. Toch heb ik er nooit spijt van gehad dat ik dit kenniscentrum oprichtte. Omdat ik het een fijn gevoel vond en vind dat ik aan het einde van mijn leven niet hoeft te denken "had ik dat maar geprobeerd!" En ik had geluk; net voordat ik met schoonmaakwerk zou starten, begon ik van het kenniscentrum meer inkomsten te krijgen.

Bedenk bij elke optie van jouw keuze wat het meest vervelende gevolg kan zijn als je daarvoor kiest; jouw 'worst case scenario'. Ben jij bereid dit risico te lopen? Nee? Laat die keuzemogelijkheid dan vallen.

Merk je dat je een bepaalde optie niet wilt laten vallen, en dat je bereid bent het risico te lopen dat jouw 'worst case scenario' daarbij uitkomt? Bedenk dan wat je gaat doen als dit onverhoopt gebeurt. En hak vervolgens krachtig deze knoop door. Want dit wil jij dus heel erg graag, en je bent op het ergste voorbereid. De kans dat jouw worst case scenario zal uitkomen, verklein jij door hier helemaal voor te gaan en alles te doen wat je kunt om dit te laten slagen.

Vijf jaar later was ik tevreden met wat ik daarmee had bereikt en besloot dat ik mij weer breder wilde gaan inzetten voor toekomstkeuzes van jongeren. Mijn huidige functie als voorlichter van studiekeuzebegeleiders is hiervoor perfect, omdat ouders en professionele begeleiders grote invloed hebben op de studiekeuze en ik hen van hieruit het best kan bereiken. Bovendien vind ik het fijn dat ik dit vanuit Wageningen University & Research kan doen, omdat ik hierdoor indirect bijdraag aan oplossingen voor klimaatverandering. Bij het TussenjaarKenniscentrum blijf ik onbetaald betrokken.

TIP: Levert jouw keuze (nog) niet op wat jij had gehoopt, kijk dan nog eens naar de redenen waarom je hiervoor koos. Zijn die nog dezelfde? Wil je er daarom aan vasthouden, en kijken of de resultaten misschien nog verbeteren? Of wil je nu een nieuwe keuze maken?

Of je nu veel of weinig doorzettingsvermogen hebt, in beide gevallen geldt: hoe krachtiger jij jouw keuze maakt, hoe minder makkelijk je deze loslaat. Toch is het soms het best om niet te blijven vasthouden aan een gemaakte beslissing. Met een nieuwe keuze kun je een vorige bijsturen. Daarmee is die vorige niet voor niets geweest. Je hebt daarvan iets geleerd en dat kun je gebruiken bij het maken van nieuwe keuzes.

Tip voor het maken van jouw volgende keuze:

Lees deze gids nog een keer.